

Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.: Koncepce Ústavu jazyků a komunikace neslyšících FF UK pro období 1. 1. 2018 – 31. 12. 2020

(dle Opatření děkana FF UK č. 16/2006 – zásady pro nominaci, jmenování a funkční období vedoucích základních součástí Filosofické fakulty UK)

Charakteristika ústavu

Ústav jazyků a komunikace neslyšících je ústavem poměrně mladým (*1. 11. 2013). Navazuje však na bohatou historii oboru Čeština v komunikaci neslyšících, jenž byl od r. 1998 (jako tzv. doplněk v rámci studia bohemistiky dokonce od r. 1996) vyučován v rámci Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK.

Jedná se o pracoviště unikátní, a to jak v České republice, tak ve středoevropském regionu. Výjimečným jej činí zejména odborné zaměření na lingvistiku znakových jazyků (s důrazem na český znakový jazyk) a celkově obor Deaf Studies, tj. otázky spojené s kulturou, komunitou, historií a vzděláváním Neslyšících, jazyky komunikace českých Neslyšících (zejm. českým znakovým jazykem a psanou češtinou), tlumočením a překladem mezi znakovými a mluvenými jazyky (s akcentem na český znakový jazyk a češtinu) aj. Portfolio činností ústavu nespočívá pouze ve vědecko-odborné a pedagogické oblasti. ÚJKN je též pověřen poskytováním podpory při studiu neslyšícím a nedoslýchavým studentům napříč fakultou a částečně i univerzitou. Velmi aktivně plní i tzv. třetí roli univerzity, a to jak směrem do komunity českých Neslyšících, tak směrem k široké odborné i laické veřejnosti.¹

Personální rozvoj

Personální oblast už od vzniku ústavu nepatří k jeho nejsilnějším stránkám. Této skutečnosti jsem si vědoma, a proto jsem v minulých letech zahájila systematické kroky, jež – jak věřím – vedou a nadále povedou k postupnému zlepšování situace. Dynamiku změn v personální struktuře ústavu v letech 2013–2017 schematicky zachycuje tabulka č. 1.

	1. 11. 2013	1. 11. 2014	1. 11. 2017
Celkový počet členů ústavu / přepočítáno na úvazky	12 / 8,5	16 / 10,75 (z toho neslyšící 3 / 2,5)	14 / 11,15 (z toho neslyšící 3 / 2,5)
Profesoři		1 / 0,75 (z toho 0,25 v projektu realizovaném v ÚČJTK)	1 / 0,5
Docenti		1 / 1,0	1 / 1,0 (zahájeno jmenovací řízení)
Odborní asistenti s titulem Ph.D.		2 / 2,0	3 / 3,0
Asistenti s titulem Mgr.		7 / 3,5 (z toho 2 na RD)	4 / 3,5 (z toho 2 na RD)
THP (instruktoři výuky, tlumočnice, koordinátor podpory pro neslyšící a nedoslýchavé studenty, sekretář + tajemník)		5 / 3,5	5 / 3,15

Tabulka 1 Personální struktura ÚJKN – přehled za období 2013–2017

¹ Podrobné informace o ústavu jsou každoročně zveřejňovány ve Zprávách o činnosti ústavu přístupných na jeho webových stránkách (<http://ujkn.ff.cuni.cz>).

ÚJKN dlouhodobě trápí zejm. 1. nízký počet profesorů a docentů, 2. pomalé kariérní postupy členů ústavu na pozicích AP1 a AP2 a 3. využívání pozic instruktorů výuky.

V ÚJKN v tuto chvíli pracují pouze dva akademici s titulem profesor nebo docent. Na podzim 2017 zahájila doc. Vaňková jmenovací řízení. Výhledově je proto možno počítat se zvýšením počtu profesorů na dva (1,5 úvazku). Tím však dojde k tomu, že ústav nebude disponovat žádnými akademiky s titulem docent. Proto se jako žádoucí jeví brzké zahájení habilitačního řízení dr. Okrouhlíkové a dr. Hudákové (což je ale při výkonu funkce ředitelky ústavu velmi obtížné).

Donedávna bylo šest členů ústavu zařazeno na pozicích AP1. V tomto směru je pozitivní dokončení doktorského studia a následné přeřazení na pozici AP2 kol. Hynkové Dingové (2017) a zahájení doktorského studia Mgr. Zbořilové (2015). V r. 2018 by titulu Ph.D. měla dosáhnout Mgr. Prokšová. V horizontu 1–2 let plánuje doktorské studium zahájit Mgr. Stará. Stále jako nanejvýš potřebné vnímám zahájení doktorského studia Mgr. Novákové. Jakkoli chápu, že je pro ni jako pro nerodilou mluvčí češtiny (rodilou mluvčí českého znakového jazyka) doktorské studium nadmíru náročné, domnívám se, že úspěšným absolvováním doktorského studia by nejen významně přispěla ke zvýšení odborné prestiže ÚJKN, ale zároveň by tím zásadně podpořila emancipační trendy komunity českých Neslyšících. Od října 2017 není členkou ústavu dr. Richterová, velmi těsně s ním spolupracuje formou DPČ a zároveň dokončuje své doktorské studium (odevzdání disertační práce plánuje na r. 2018). Uvítala bych, kdyby se po té v ÚJKN ucházela o pozici AP2.

V uplynulých třech letech klesl počet instruktorů výuky ze tří na dva (z 2,5 úvazku na 1,5 úvazku). Aktuálně na pozicích instruktorů výuky působí pouze neslyšící kolegové – rodilí mluvčí českého znakového jazyka. Jedna pozice instruktora výuky přitom bude od letního semestru 2017/2018 zrušena a nahrazena pozicí L1 (výběrové řízení bylo již vypsáno). Mousnahu bude i nadále posilovat akademický charakter ústavu a do budoucna již pozice instruktorů výuky neobsazovat (tj. neuzavírat smlouvy nové ani neprodělovat smlouvy stávající).

Při výuce členy ÚJKN doplňují externí spolupracovníci (až na výjimky se nezapojují do ostatních činností ústavu). Jedná se jednak o členy jiných ústavů FF UK (tradičně ÚČJTK – v tomto semestru dr. Dittmann, nově též LING – Mgr. Jehlička), jednak o akademiky z jiných fakult UK (FHS – doc. Fulka, MFF – dr. Holub aj.), jednak o vyučující pocházející z neakademické sféry (aktuálně šest, z toho jednoho neslyšícího).

Jak již bylo řečeno, ÚJKN je specifický tým, že k jeho základním úkolům patří i poskytování podpory neslyšícím a nedoslýchavým studentům fakulty a univerzity. To se odráží i v personálním složení ústavu: jeho členkami jsou tlumočnice mezi češtinou a českým znakovým jazykem (úvazek 0,5) a koordinátorka této podpory (úvazek 0,5) – obě jako THP. Objemem odvedené práce/hodin je podpora celkem masivní, a proto ji zajišťujeme ve spolupráci s externími tlumočníky (aktuálně sedmi), přepisovateli (aktuálně sedmi) a vyučujícími angličtiny (aktuálně dvěma).

Personální profil chápu jako klíčový faktor určující fungování ústavu v přítomnosti a jeho směřování do budoucnosti. Ojedinelost odborného charakteru ÚJKN v rámci České republiky svádí k doplňování členů ústavu (popř. externích spolupracovníků) výlučně z řad absolventů. Na jedné straně jsem vždy podporovala a budu podporovat systematické vyhledávání talentovaných studentů a absolventů a jejich postupné začleňování do aktivit ústavu (jako vhodné vidím např. zapojovat je do řešitelských týmů odborných projektů, svěřovat jim vedení vybraných povinně volitelných předmětů a především podporovat je v rozhodnutí přihlásit se k doktorskému studiu některého z blízkých lingvistických oborů), na straně druhé bych chtěla bránit přílišnému „akademickému inbreedingu“ a otevřít tak cestu k novým odborným impulzům a dalšímu rozvoji ústavu. Proto nepolevím ve snaze vyhledávat odborníky blízkých oborů (jazykovědné bohemistiky, obecné lingvistiky, translatologie aj.)

a vhodným způsobem je zapojovat do činností ÚJKN. Obdobně důležitou jako „vnitřní oborovou variabilitu“ vnímám genderovou vyváženost a věkovou rozrůzněnost ústavu. V těchto dvou aspektech lze vývojové trendy posledních let hodnotit nikoli jako optimální, ale poměrně uspokojující.

Ačkoli celkově lze personální situaci v ÚJKN – v porovnání s dobou jeho vzniku – vnímat mírně optimisticky, nelze nevidět, že se stává čím dál tím méně udržitelnou z hlediska výše mezd. Příčiny tohoto stavu jsou komplexní povahy a neexistují jednoduchá řešení vedoucí k zázračnému zlepšení. Jisté možnosti však spatřuji v posílení odborné a vědecké činnosti členů ústavu, např. formou řešení grantů a příp. budoucího početnějšího zapojení do programu Progres.

Rozvoj pedagogické činnosti

ÚJKN zajišťuje výuku studijních programů Čeština v komunikaci neslyšících v bakalářském a v navazujícím magisterském studiu (obé v samostatném i sdruženém studiu). Dále vybranou výuku pro neslyšící a nedoslýchavé studenty napříč UK, výuku základů českého znakového jazyka pro slyšící studenty UK a pokud to kapacitní a organizační okolnosti dovolují, neuzavíráme výuku primárně určenou pro studenty programu Čeština v komunikaci neslyšících studentům jiných oborů/programů napříč fakultou i univerzitou. Někteří členové ústavu naopak vyučují v kurzech garantovaných jinými pracovišti FF UK (nejčastěji ÚČJTK a ÚČLK).

K bakalářskému studiu programu Čeština v komunikaci neslyšících jsou uchazeči přijímáni každý rok. Počet uchazečů je vzhledem k počtu přijatých stabilně zhruba trojnásobný. Znepokojující jsou ale dvě skutečnosti: 1. počet nastoupivších studentů je mnohem nižší než počet přijatých uchazečů (v posledních letech cca o třetinu), takže už na začátku studia bývá v ročníku jen okolo dvaceti studentů, 2. relativně velké množství studentů studium nedokončí. Prvnímu problému jsme se rozhodli čelit zvýšením počtu přijímaných studentů z 30 na 40 (počínaje přijímáním ke studiu pro ak. r. 2018/2019). Dále lze zvážit, zda do budoucna nevyužít možnosti vypisovat dodatečné výběrové řízení na podzim, tj. možnosti, již fakulta začala nabízet při přijímacím řízení pro ak. r. 2017/2018. Zvýšení počtu přijatých uchazečů, kteří opravdu zahájí studium, by jistě bylo možno docílit i přesunutím zápisu ke studiu na začátek prázdnin a následným „dobíráním uchazečů pod čarou“ na místa původně přijatých uchazečů, kteří se rozhodli do studia se nezapsat; tato praxe však na fakultě dosud není možná. Druhý problém je složitější a považuji za rozumné zamyslet se nad jeho příčinami a možnostmi řešení při nejbližších (re)akreditacích studijního programu.

Přijímací řízení k navazujícímu magisterskému studiu je od r. 2010 vypisováno vždy jednou za dva roky. Tuto dvouletou periodicitu chci zachovat i do budoucna. Musím bohužel konstatovat, že zájem o studium nebyl a není vysoký (počet uchazečů nikdy nepřesáhl počet možných přijatých, nadto koncepce přijímacího řízení byla velmi nepřívětivá k absolventům jiných – byť příbuzných – bakalářských studijních programů) a navíc poměrně velká část studentů nedospěla k úspěšnému absolvování studia. Samostatnému studijnímu programu v srpnu 2019 končí současná akreditace, sdruženému pak 31. 12. 2021.

Po důkladné analýze možných interních příčin neuspokojivého stavu u navazujícího magisterského studia a při vědomí vnějších okolností, zejm. změn, které s sebou přineslo aktuální znění zákona o VŠ, ale též zákona o sociálních službách, zákona o pedagogických pracovnících a jiných dokumentů majících přímý vliv na potenciální uplatnění absolventů tohoto studijního programu na pracovním trhu, jsme přistoupili k zásadním změnám. Nejdříve jsme s účinností pro přijímání ke studiu v ak. r. 2018/2019 změnili podobu přijímacího řízení a tím jsme – jak doufám – program otevřeli širšímu spektru zájemců o lingvistiku znakových jazyků a Deaf Studies z řad absolventů příbuzných – především lingvistických – oborů/programů. Následně jsme na podzim 2017 vedení fakulty předložili k projednání

návrh nové akreditace s velmi inovovaným pojetím studijního programu. Oproti minulosti jsou v něm upozaděny disciplíny bohemistické lingvistiky, a naopak upřednostněny znalosti a kompetence obecně lingvistické, kulturně lingvistické, z lingvistiky znakových jazyků, z kontrastivní lingvistiky znakových vs. mluvených jazyků a z oblasti Deaf Studies, to vše s aplikacemi na intra- a interkulturní komunikaci českých Neslyšících, výuku/osvojování znakového/mluveného jazyka jako druhého/prvního jazyka a tlumočení a překlad mezi mluvenými a znakovými jazyky. Do budoucna považuji za důležité zvážit i možnost akreditace učitelského studia.

Obdobně – cestou principiálních změn – bych v budoucnu ráda postupovala i při přípravě žádosti o akreditaci bakalářského studijního programu, až k 31. 12. 2021 vyprší současná akreditace samostatného i sdruženého studia. Pojetí programu Čeština v komunikaci neslyšících vychází jako u jediného studijního programu v ČR z kulturně lingvistického pohledu na hluchotu, což jej činí zcela výjimečným a vnášejícím do národního diskursu naprosto nové impulsy (v poslední době např. pojetí vzdělávání neslyšících žáků v rámci tzv. inkluzivního vzdělávání, zařazení povolání Tlumočnicků českého znakového jazyka a Přepisovatelů pro neslyšící do Národní soustavy kvalifikací, do Národní soustavy povolání a do vládního nařízení o katalogu prací ve veřejných službách a správě). Absolventi jsou na trhu práce nadměrně žádaní, ale zároveň paradoxně – dle stávajících zvyklostí a legislativních pravidel – formálně velmi obtížně „zařaditelní“. Toto bych chtěla alespoň částečně změnit jednak tím, že nepolevím v úsilí postupně modifikovat celkové klima ve společnosti, co se postojí k hluchotě a k neslyšícím lidem týče, jednak výraznější změnou pojetí bakalářského studijního programu, včetně redefinování koncepce tzv. pedagogického, odborného a tlumočnického modulu. Zde jako vhodné spatřuji opírat se o materiál, který byl v r. 2015 na úrovni fakulty – po široké vnitrofacultní i mimofacultní diskusi – schválen do akreditačního záměru na r. 2016 jako „půlobor“ Tlumočnictví/překladatelství: Čeština – český znakový jazyk a následně byl kvůli změnám v zákoně o VŠ „odložen“.

Jako stále aktuální shledávám úvahy o realizaci programu CŽV se zaměřením na pedagogy neslyšících žáků, jenž by zejm. absolventům studijního programu Čeština v komunikaci neslyšících umožnil vyhovět zákonu o pedagogických pracovnících a nárokům (speciálně) pedagogické profese coby regulovaného povolání. Reaguji tak na neprodloužení akreditace oboru Čeština v komunikaci neslyšících v rámci programu CŽV Učitelství pro střední školy (v r. 2014), přičemž od té doby se bohužel ÚJKN kvůli neustálým legislativním změnám v této oblasti nepodařilo program CŽV připravit a realizovat.

Ve vlastní pedagogické práci ÚJKN se podle mého názoru dlouhodobě daří udržet vysokou kvalitu (srov. např. výsledky evaluací). A to i díky využívání relativně netradičních forem práce, např. výukou povinně volitelných seminářů, jež vyúsťují v realizaci konkrétní odborné či popularizační akce (v posledních letech např. přípravných kurzů pro uchazeče o studium – uživatele českého znakového jazyka /2016, 2017/, přednášek o vybraných problémech Deaf Studies pro širokou neslyšící veřejnost /2017/ či konference *Kulturní lingvistika pro dnešní Evropu. Člověk, jazyky, hodnoty* /2016/), zapojováním odborníků „z praxe“ jako externích vyučujících povinně volitelných předmětů (a tím smysluplného rozšiřování nabídky povinně volitelných předmětů), realizací velkého množství exkurzí nebo efektivního využívání hostů ve výuce. Usiluji o pozitivní a kolegiální atmosféru mezi studenty, k čemuž mj. využíváme propojování studentů napříč ročníky při výuce povinně volitelných předmětů. Neméně důležité jsou pro mě osobní neanonymní vztahy se studenty a individualizovaný přístup ke každému z nich a jeho studijní dráze. Těší mě všechny aktivity studentů a ráda se jich zúčastňuji, ať už se jedná o již tradiční červnové a prosincové setkání *Na vlně znakovky*, nebo přátelské přednáškové setkání studentů a pedagogů ÚJKN *Souznak*, jež se poprvé konalo na podzim 2017.

Rozvoj vědecké, výzkumné a další tvůrčí činnosti

Oblast odborné, vědecké, výzkumné a publikační činnosti pokládám za jednu z priorit ústavu. Chtěla bych pokračovat v započatých vědeckých a odborných iniciativách, rozšiřovat je a rozvíjet, otevírat nová odborná témata a zvýšit míru zapojování – ústavu jako celku i jeho jednotlivých členů – do grantových a projektových výzev. Jako nezbytné vidím především započítí prací na korpusu autentických projevů v českém znakovém jazyce (přípravné kroky v této chvíli už probíhají) a zasadím se o zapojení ústavu do úkolu *Vytvořit referenční rámec českého znakového jazyka pro úroveň A1–B2*, jímž byl v rámci OP VVV pověřen Národní ústav pro vzdělávání.

Domnívám se, že ačkoli „vědecký výkon“ ÚJKN nelze hodnotit jako excelentní, je na co navázat. V uplynulých několika letech se ÚJKN podařilo uspořádat několik významných odborných akcí, např. mezinárodní konferenci *Kulturní lingvistika pro dnešní Evropu. Člověk, jazyky, hodnoty* (2016) a *Dny kulturní lingvistiky. Hodnoty, stereotypy a schémata v jazykovém obrazu světa* (2017) – obě akce byly zaměřeny na lingvistiku mluvených o znakových jazyků a byly (částečně) simultánně tlumočeny mezi češtinou/angličtinou a českým znakovým jazykem. Dále bych se chtěla zmínit o dvou kolektivních monografiích: *Horizonty kognitivně-kulturní lingvistiky* už byla publikována, *Jazyky v komunikaci neslyšících: český znakový jazyk a čeština* je připravena k tisku, o grantu GAUK *Kalendářní jednotky ve znakových jazycích* (jehož řešitelkou je PhDr. Richterová – doktorandka ÚČJTK) a o dlouhodobém korpusovém projektu cílícím na texty psané neslyšícími Čechy *Korpus DEAF*, jehož řešitelem je ÚČNK (jmenovitě PhDr. Richterová), přičemž ÚJKN se částečně podílel na sběru dat; věřím, že projekt bude v ÚČNK pokračovat a že se na něm ÚJKN bude moci podílet. Za důležitý považuji fakt, že vybrané výsledky odborné práce ústavu se daří popularizovat v celostátních médiích i v médiích vlivných uvnitř komunity českých Neslyšících.

Jako přínosné spatřuji tzv. odborné semináře, jež se už tradičně konají vždy zhruba 3x za semestr (jednou měsíčně) pod vedením doc. Vaňkové a jsou na nich prezentována a diskutována odborná témata, jimiž se jednotliví členové ústavu (a občas i studenti) právě zabývají. V této aktivitě hodlám pokračovat i nadále.

Musím bohužel konstatovat, že ústav by mohl být aktivnější na poli mezinárodní spolupráce. Aktuálně se jedná převážně o individuální (většinou jednorázovou) spolupráci některých členů ústavu se zahraničními pracovišti (Lublin, Varšava, Hamburk, Graz, Vídeň, Bratislava, Berlín), spíše výjimečné výjezdy v rámci studentské nebo učitelské mobility (Hamburk, Varšava) či účast jednotlivců na zahraničních konferencích a projektech. Příčinu tohoto jevu nelze přitom spatřovat ve finančních sférách, protože ústavu se nedaří plně využívat dotaci na aktivní účast na zahraničních akcích poskytovanou od r. 2016 základním součástí vedením fakulty.

Zahraniční spolupráci přitom vnímám jako velmi důležitou, nejen kvůli výměně poznatků a zkušeností, ale také kvůli rozšiřování okruhu potenciálních uchazečů pro obsazování některých akademických pozic, což by velmi prospělo kvalitě činnosti ústavu a jeho internacionalizaci. Ze zahraničních projektů, do nichž jsou/byli zapojeni členové ústavu, bych ráda vzpomněla projekty Rady Evropy *Pro-Sign I* a *Pro-Sign II* zaměřené na definování obecných deskriptorů dle CEFR pro znakové jazyky a popisy referenčních úrovní dle CEFR pro národní znakové jazyky, v nichž ÚJKN, osobou Mgr. Novákové, zastupuje Českou republiku, zapojení doc. Vaňkové do mezinárodních projektů *EUROJOS I* a *EUROJOS II* vedených Polskou akademií věd a spolupráci s institucí Pracownia Lingwistyki Migowej na Varšavské univerzitě, jejímž předmětem jsou zejm. konzultace ohledně korpusu autentických projevů v polském znakovém jazyce.

Rozvoj podpory studentů se specifickými potřebami, zejm. studentů neslyšících a nedoslýchavých

Na všech vysokých školách dnes studují studenti s tzv. specifickými potřebami vyplývajícími z jejich zdravotního stavu. Nejinak je tomu na FF UK. V ÚJKN momentálně studuje 17 takových studentů, z toho 13 neslyšících či nedoslýchavých. Všem studentům se specifickými potřebami by měla být poskytována adekvátní podpora, jejíž podstatou a ideou je vytvoření co možná nejrovnějších studijních podmínek.

Zajišťování kvalitní a dostatečně rozsáhlé podpory neslyšícím a nedoslýchavým studentům je personálně a organizačně dosti náročné. Protože ÚJKN má v této oblasti dlouholeté (od r. 1998) a bohaté zkušenosti (díky desítkám neslyšících a nedoslýchavých studentů, kteří zde v posledních cca 20 letech studovali, a neslyšícím interním a externím pedagogům), byl r. 2012 pověřen poskytováním náležité podpory nejen studentům a pedagogům ÚJKN, ale všem neslyšícím a nedoslýchavým studentům napříč FF (momentálně zde studuje 22 takových studentů) a v některých případech i napříč UK (kde momentálně studuje 42 takových studentů). Portfolio základních forem podpory je schematicky zobrazeno v tabulce č. 2.

v rámci FF	v rámci UK (včetně FF)
<ul style="list-style-type: none"> - tlumočení čeština – český znakový jazyk (v r. 2016: 1 700 hodin) - simultánní přepis mluvené češtiny do češtiny psané (v r. 2016: 1 200 hodin) - zápisy z výuky - výuka speciálně pro neslyšící a nedoslýchavé studenty - kurzy českého znakového jazyka pro členy ÚJKN a pro zaměstnance fakulty - překlady webových stránek do českého znakového jazyka - technická podpora (půjčování tabletů, diktafonů a zesilovacích zvukových pomůcek) 	<ul style="list-style-type: none"> - výuka angličtiny (v r. 2016: 680 hodin) - intervence při zajišťování výuky dalších cizích jazyků - výuka češtiny - podpora při psaní studentských kvalifikačních prací - titulkování filmů používaných ve výuce - metodická podpora vyučujících neslyšících a nedoslýchavých studentů - diagnostika studentů a formulování doporučení pro poskytování podpory

Tabulka 2 Portfolio základních forem podpory poskytované neslyšícím a nedoslýchavým studentům FF/UK Ústavem jazyků a komunikace neslyšících

Podporu realizují členové ÚJKN a externí spolupracovníci (viz výše). Její zajišťování, koordinace, administrace a evaluace je agendou tzv. koordinátorky služeb, jejíž funkci už několik let zastává Mgr. Slánská Bímová. Na každé z fakult UK je zřízena funkce tzv. kontaktní osoby, jejímž úkolem je zajišťovat kontakt a účinnou spolupráci všech zainteresovaných osob napříč fakultou (univerzitou) od okamžiku, kdy uchazeč se specifickými potřebami podá přihlášku ke studiu, do okamžiku, kdy slavnostně odpromuje. Na FF UK – s ohledem na složení skupiny studentů se specifickými potřebami a jejich značné množství – tuto funkci fakticky vykonávají dvě osoby: dr. Čáp pro většinu studentů se specifickými potřebami a dr. Hudáková z ÚJKN pro studenty neslyšící a nedoslýchavé.

I když lze kvalitu a spektrum podpory poskytované ÚJKN neslyšícím a nedoslýchavým studentům (a pedagogům) hodnotit v rámci České republiky jako nadstandardní, čímž význačně přispíváme k bezbariérovosti fakulty pro neslyšící a nedoslýchavé osoby a zároveň napomáháme vytvářet pozitivní image fakulty i u široké veřejnosti, chceme ji i nadále zlepšovat. Tím spíš, že v blízké budoucnosti nás čeká nová rozsáhlá úloha v podobě navržení designu a následného zajištění podpory pro neslyšící a nedoslýchavé studenty FF UK v rámci reformovaného tzv. společného základu.

Rozvoj tzv. třetí role univerzity

Poslední – nikoli však nejméně důležitý – pilíř činnosti ústavu spatřuji ve snaze o utváření jistého společenského klimatu, reflektujícího hluchotu nikoli pouze tradičně jako jev medicínský, případně pedagogický a sociální, ale též jako záležitost lingvistickou a kulturní. Toho usiluje ÚJKN docílit nejen prostřednictvím vytváření soustavného „neviditelného“ vlivu v různých oblastech společenského života, včetně oblasti legislativní a mediální, ale též konkrétními popularizačními a osvětovými počiny směřovanými k odborné (medicínské, speciálně/pedagogické, sociální, kulturní, lingvistické...) a především laické veřejnosti a komunitě českých Neslyšících.

Dlouhodobě se jedná se např. o výuku v rámci *U3V a Dětské univerzity FF UK*, účast na festivalu *Open Square*, zapojení do projektů *24 hodin FF UK*, *Léto s FF UK*, pořádání tzv. *pátečních přednášek pro veřejnost*, dnů otevřených dveří a přípravných kurzů pro uchazeče – uživatele českého znakového jazyka či návštěvy studentů a pedagogů ÚJKN ve středních školách pro sluchově postižené. V letech 2015 a 2016 se studenti zúčastnili soutěže *Cena NEURON Prima ZOOM* a v r. 2017 pro širokou neslyšící veřejnost připravili přednášku *Víte, co zkoumáme?* Jednou z velkých akcí pořádaných v rámci loňského *Dne diversity* byl multižánrový festival *Praha slyší neslyšící* uspořádaný ÚJKN v OC Harfa. Za významné považuji též zapojení ÚJKN do projektu *Paměť národa* – v ústavem iniciované podsektory *Paměť českých neslyšících* – a vyhledávání, sběr, digitalizaci a zpracovávání historických soukromých filmů zachycujících život a komunikaci uvnitř komunity českých Neslyšících.

Ve všech těchto aktivitách hodlám pokračovat a dále je podporovat a rozvíjet; nově se např. ústav stal partnerem multižánrového festivalu *Znakofest*, jež se uskuteční v r. 2018. V tomtéž roce proběhnou i oslavy 20. výročí vzniku oboru Čeština v komunikaci neslyšících.

Závěrem

Na tomto místě bych se chtěla stručně zmínit o několika faktorech více či méně ovlivňujících prosperitu ústavu. Je obecně známo, že FF UK se nachází v dlouhodobé prostorové tísní. ÚJKN také musí velkou část výuky realizovat v pracovních členech ústavu (P020 a P021), ale nadto disponuje jednou multifunkční učebnou (P423) a malým, avšak velmi slušně technicky vybaveným zázemím s nahrávacím studiem a tlumočnickou laboratoří (P422A + P422B). To vše doplňuje sekretariát ústavu (P421). Všechny místnosti byly v r. 2015 díky vedení fakulty moderně zrekonstruovány a vybaveny. Prostorová situace ústavu je tak stabilizovaná a kvalitní technické zázemí umožňuje vykonávat vědeckou práci na vysoké odborné úrovni.

V otázce organizace práce ÚJKN míním zachovat stávající stav, kdy naprostá většina administrativních činností spočívá na bedrech sekretáře a zároveň tajemníka ústavu, ředitelky ústavu, koordinátorky služeb pro neslyšící a nedoslýchavé studenty a částečně zástupkyně ředitelky ústavu. Cílem je poskytnout ostatním členům ústavu dostatek času, v němž se mohou plně věnovat vědecké, odborné a publikační činnosti, činnosti pedagogické a popř. popularizační a osvětové.

Jsem přesvědčena, že jakékoli společenství – ÚJKN nevyjímaje – může dlouhodobě efektivně fungovat pouze, pokud je všem jeho členům (zde členům ústavu, externistům a v neposlední řadě studentům) zřejmé rozdělení úkolů a kompetencí a pokud v něm panuje přívětivá atmosféra podpořená otevřenou komunikací, transparentním zveřejňováním a předáváním informací a pokud možno častými osobními kontakty, a proto jsem se o to vždy snažila a budu se snažit i v budoucnu.

V Praze 22. 11. 2017

Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.